

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Zaamslag; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

”En als zij dit hoorden, werden zij verslagen in het hart”.

Handelingen 2 : 37a.

Pinkstervrucht

Ter gelegenheid van het Pinksterfeest zijn heel wat joden overal vandaan gekomen naar Jeruzalem. Ze vierden het feest van de eersteelingen van de oogst. Op dat feest, op de vijftigste dag na Pasen is het geschied: de uitstorting van de Heilige Geest. Toen is verhoord het gebed van Mozes, de Man Gods: ”Och, of al het volk des Heeren profeten waren, dat de Heere Zijn Geest over hen gawe”. Toen zijn vervuld de Oud-testamentische profetieën van de komst van de Heilige Geest. Toen is gebleken de waarheid en de vastheid van Jezus' woord: ”Ik zal u geen wezen laten”.

Petrus vervuld met de Heilige Geest is geheel anders. Alle vrees is weggevallen. Ook alle onverstand, alle niet-begrijpen, alle nietweten is weg. De Geest leidt in alle waarheid. Dan is er geen verborgenheid, geen geheimnis meer. Dan is er verstaan.

Zo gaat Petrus preken. Vanuit de Schrift toont hij aan dat Jezus is de Christus, Jezus Die is opgestaan, Die is opgevaren, Die de Geest heeft verworven en Die nu uitstort vanuit de hemel de Heilige Geest. Die Jezus Die gij hebt genomen en door de handen der onrechtvaardigen aan het kruis hebt gehecht en gedood. De scherpgepunte pijl wordt op de harten gericht. De zonde wordt konkreet genoemd. Er wordt niet om heen gedraaid. Er wordt niet gezegd: u kunt er tenslotte niets aan doen, u bent nu eenmaal zo geworden door de val van Adam, zo verdorven en verblind, en Jezus moest toch naar de bepaalde raad en voorkomenis van God aan het kruis sterven, neen, neen! Een prediking naar de zin en de mening van de Heilige Geest is een prediking die de zonde aanwijst, die niet de mens verontschuldigt maar de mens de schuld voor houdt. Die prediking gebruikt de Heilige Geest.

Wij houden van een evangelie waarin wij zelf gespaard worden. Juist vandaag. Het Evangelie moet aangepast worden, mag niet meer spreken van zonde en schuld.

Wij hebben - naar welke kant ook - zo onze gedachten over de manier van zalig worden, en we zoeken derhalve een prediking die ons opbouwt in die gevoelens, die ons stijft in die gedachte. Kerkmensen die leven in een kramp situatie, die zich krampachtig vasthouden aan hun zienswijze en zich zo overeind houden. De Schrift zegt ervan dat in het laatst der dagen er mensen zullen zijn die zichzelf leraars opgaderen naar hun eigen begeerlijkheden.

De ware prediking is een scherpgepunte pijl die op het hart gericht wordt. Ontdekkend, niets van de mens overeind latend.

Dat is wat geweest daar in Jeruzalem. De Heilige Geest paste het gepredikte woord toe. Op één moment werd de blinddoek weggenomen, vielen de schellen van de ogen. Eerst Jezus heeft God gelasterd, Hij is des doods schuldig, weg met Hem, kruis Hem, en nu: wij hebben ons vergist, wij hebben Gods Zoon genomen en aan het vloekhout genageld. Ze werden verslagen in het hart, diep geschokt, elk houvast werd ze uit handen geslagen, alles stortte ineem. Gedacht gelijk te hebben, en nu in te zien wij hebben ongelijk, we hebben ons aan Gods eigen Zoon vergrepen.

De Pinkstergeest maakt verslagenen van hart.

Neen - let u er toch op - dat doet Petrus niet. Dat is nu het werk van Hem Die op de Pinksterdag is uitgestort. Hele harten breekt Hij stuk, maakt Hij verslagen. Hij maakt tot zondaar voor God, tot schuldenaar voor God. Och wat vecht het zichzelf handhavende vlees toch voor z'n gelijk, en het godsdienstige vlees heeft zelfs nog wel een tekst om zich recht overeind te houden. Door onwederstandelijke kracht gaat er een dikke streep door ons gelijk, worden we verslagenen van hart. Vanuit die verslagenheid komt de vraag op: ”wat zullen wij doen, mannen broeders?” Ze weten het niet meer; ze zijn met al hun doen aan een eind gekomen.

Dat is wat het niet meer weten! Er zijn er zovelen die het precies allemaal weten, ze weten het prompt wat er allemaal moet gebeuren. Geestelijke doe-het-zelvers. Maar dan wordt het Evangelie niet groot en rijk. Het Evangelie dat verkondigt Hem Die alles heeft gedaan. Jezus Christus Die vanaf het kruis heeft geroepen: het is volbracht.

Een mens kan niets doen. Vanwege zijn val in Adam. Welk een les om te leren. Als alle hoop ons ontvalt. Als wij midden in de onmogelijkheid komen, en dan een Christus Die alles heeft gedaan. Vrijwillig. Omdat Hij Zijn Vader liefheeft, omdat Hij arme zondaars liefheeft. Zo bewogen is Hij met goddelozen, vijanden, dat Hij in hun plaats alles heeft gedaan. Om ze met God te verzoenen, om ze te brengen in het Vaderhuis, om ze eeuwig zalig te maken. Hoe groot is die Christus, en hoe gepast is die Christus en hoe dierbaar voor hen die niets meer kunnen doen. Onbegrijpelijke, wonderlijke liefde. Dan is het zo maar zalig worden, om niet, vanwege eeuwige, verkiezende liefde.

Kent u die verslagenheid van het hart?

Het is de vrucht van Pinksteren.

De Pinkstergeest werkt dat, omdat het Zijn opdracht is om Christus te verheerlijken. Hij maakt plaats voor Christus Die alles heeft gedaan. Welk een muziek van de hemel dat woord vanaf het kruis: het is volbracht, voor verslagenen van hart, voor hen die niets meer kunnen doen.

Door die Pinkstergeest komt er een volk dat uit Christus gaat leven. Al meer en meer. Niets meer vindend in onszelf, alleen maar zonde en schuld. Alles vindend in de Christus. Door Christus alleen worden verslagenen van hart vertroost, zeer vertroost. Hij is de balsem voor zulken. Hij heelt gebrokenen van hart, en Hij verbindt ze in hun smarten.

Dr.

P.v.Z.

Van de administratie

In de vorige verantwoording van de administratie stond een foutieve opgave van de ontvangen giften, doordat bij de drukker een zin is weggevallen. Er stond n.l. dat ontvangen was ”f 1000,- als nagift voor de ontmoetingsdag en gevonden in de kollekte te Alphen a.d. Rijn.” Dit moest zijn ”f 1000,- als nagift voor de ontmoetingsdag en gevonden in de kollekte te Dordrecht C. en f 100,- voor hetzelfde doel via de kollekte te Alphen a.d. Rijn.”

Onze excuses. We hebben weer 7 nieuwe abonnees kunnen noteren, waarvan er een vijftal zijn opgegeven door kerkeraden als geschenkabbonnement.

Aan giften ontvingen we f 127,-. Hartelijk dank, ook aan hen die gereageerd hebben op de gevraagde adressen. Nu ontvangen we ook enkele keren het blad retour dat bestemd is voor: A. Procee, Herinckhave 7 te Almelo. Wie zou ons daar inlichtingen over kunnen verstrekken?

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720 - 74202, giro 704350.

Ontmoetingsdag te Kampen

Deze zal D.V. worden gehouden op zaterdag 24 augustus a.s. in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente aan de 2e Ebbingestraat.

Het programma ziet er als volgt uit:

Morgensamenkomst, aanvang 10.30 uur:

opening: Ds. G. Blom

spreker: Ds. A. van de Weerd

slotwoord: Ds. H. van Leeuwen

Pauze

Middagsamenkomst, aanvang 2 uur:

opening: Ds. J. Veenendaal

spreker Ds. J.P. Boiten over: een gewillig volk

slotwoord: Ds. M.C. Tanis

We hopen weer op vele bezoekers, ook uit het noorden.

B.

Om de schat van Christus' bruid

3.

Het vierde hoofdstuk van het boek dat onder bovenstaande titel verscheen gaat over: De Afscheiding van 1834: het Reveil op de kansel. De prediking van de waarachtige en volkomen leer der zaligheid werd spaarzaamelijk vernomen. De weinige getrouwe leraars mochten zich echter wel in een grote toeloop verheugen, waar men soms uren lopen voor over had.

Van der Zwaag schrijft dan over het conventikel of gezelschap, waar men elkaar stichtte door bijbellezing en gebed. Hij vraagt aandacht voor verschillende personen en hun geschriften, voorafgaande aan de dagen van de Afscheiding. De geschriften van baron C. van Zuylen Nijvelt zijn van grote invloed geweest op de Vader der Afscheiding, Hendrik de Cock. Ook J.H. Vijgeboom en zijn ”Hervormde Kerk” hebben invloed uitgeoefend.

Uiteraard gaat het in dit hoofdstuk in hoofdzaak over Hendrik de Cock. We kunnen de levensgang van De Cock als op de voet volgen. -Op blz. 83, 17e regel van boven wordt de naam van Klok in plaats van die van De Cock genoemd.-

Aan het slot van dit hoofdstuk geeft de schrijver een beoordeling van de Afscheiding. Daaruit nemen we een en ander over.

Bij de beoordeling van de Afscheiding mag niet uit het oog worden verloren, dat van enige vooropgezette actie tot kerkscheuring nimmer sprake is geweest. Dat deze scheuring uiteindelijk wel het geval werd heeft het historisch verloop aangetoond.

Het mag opmerkelijk heten welk een rol het verplicht gebruik der Evangelische Gezangen bij genoemde schorsings- en afzettingsprocedures heeft gespeeld. Wormser komt tot de conclusie dat De Cock uiteindelijk alleen is afgezet omdat hij een voorrede geschreven had in het boekje van Klok tegen de gezangen en voor de uitgave had gezorgd! Kennelijk correspondeerde de zo veroordeelde bevindelijke vroomheid der afgescheidenen toch meer met de geest der psalmen, terwijl de gemoedelijke vroomheid van de toonaangevende kerkelijke leidslieden meer overeenstemde met die der Gezangen, zodat men deze vorm van vroomheid ook aan anderen wilde opdringen. In elk geval werd de Gezangen-

kwestie een testcase voor de kerkelijke betrouwbaarheid.

Geen streven naar kerkscheuring, maar naar kerkherstel was de feitelijke achtergrond der Afscheiding. Ook nadat de Afscheiding een feit was geworden bleef men de pretentie voeren slechts terug te keren tot de leer, dienst en tucht der vaders teneinde hierdoor leden der gereformeerde gezindheid te kunnen blijven.

Hoofdstuk 5 heeft tot titel: Het Reveil geconfronteerd met de Afscheiding.

Beide stromingen waren feitelijk een protest tegen de tijdgeest en riepen op tot reformatie. Aldus Van der Zwaag. Zij waren impopulair, zowel bij de toonaangevende leidslieden als bij het gewone volk.

Er kwam een positieve relatie tussen Reveil en Afscheiding. Na een aanvankelijk tamelijk ongenueanceerde afwijzing van de Afscheiding kwam er een opmerkelijke kentering. Er trad meer begrip op voor de diepste motieven van deze beweging. Het werd erkend, dat de Afscheiding deel uitmaakte van een waarlijk geestelijke opwekking, die door geheel Europa en ook in ons Vaderland zich als het zuurdesem des Koninkrijks verbreidde.

Van der Zwaag schrijft verder: Het nagestreefde ideaal: reformatie van de vaderlandse gereformeerde kerk met een presbyteriale kerkinrichting werd echter niet gerealiseerd. En de breuk in deze kerk was een betreurenswaardig en historisch feit geworden!

De geschiedenis van de Afscheiding. Daarover handelt het 6e hoofdstuk.

Er was een negatieve beeldvorming. Er kwam uitbreiding en vervolging. Ook interne meningsverschillen. Scholte en De Cock hadden een onderscheiden kerkbegrip. De "Utrechtse kerkorde" gaf verdeeldheid. De "vrijheidsaanvraag" eveneens. We lezen van allerlei moeilijkheden. Scholte en Van Raalte gingen emigreren.

Geleidelijk tekenden zich binnen de gescheiden kerken enkele richtingen af, welke men later wel onderscheidde in de zogenaamde Gelderse richting -waarbij Brummelkamp een centrale plaats innam- en de Drentse richting, welke naar de voor deze richting representatieve predikanten ook wel de De Cock-Joffers-partij werd genoemd. Laatstgenoemde richting telde haar aanhangers meer in de noordelijke provincies en tevens in Zuid-Holland. Genoemde richtingen vormden uiteraard de vleugels naast een grote middengroep. De Drentse en Gelderse richting werden ook wel als de respectieve subjectieve en objectieve denominatie onderscheiden.

Eerstgenoemde richting, wel als het "conservatieve smaldeel der afgescheidenen" getypeerd, was "ongetwijfeld representatief voor een groot gedeelte der Afgescheiden Kerken uit de veertiger en vijftiger jaren der vorige eeuw". (C. Veenhof in "Prediking en Uitverkiezing"). Het toonaangevend orgaan van deze stroming vormde ongetwijfeld het blad "De Stem", sinds 1851 het eerste weekblad in afgescheiden kringen. In dit orgaan vinden wij de neerslag van de zienswijze der onderwerpelijke georiënteerde "Drentsen", waarvan de woordvoerders, ds. H. Joffers, ds. F.A. Kok en anderen de lijn van Hendrik de Cock, die ze als hun "schutspatroon" vereerden, wensten te continueren. Men was sterk gekant tegen de opvattingen van Scholte en in mindere mate ook tegen die van Brummelkamp.

Bij de vertegenwoordigers van de "De Cock-Joffer-partij" stond het Genadeverbond onder de beheersing der uitverkiezing. Hun geestelijke inspirator De Cock had het reeds uitgesproken: "Neem de verkiezing weg en gij ontkent de doodstaat van den mensch van nature en stelt in hem een vrije wil ten goede". Bijzonder huiverig was men voor een "welmeenende aanbidding des heils" voor alle hoorders in de prediking, onderscheidde scherp tussen het wezen en het welwezen des geloofs, legde sterk de nadruk op de kenmerken van het geestelijk leven en weigerde de gemeente aan te spreken als christenen of gelovigen. Het separerend element in de prediking en zielszorg, de gehechtheid aan de oude schrijvers en de kanttekenaren van de Statenbijbel, zetten het stempel op deze min of meer puriteinse en belijnde stroming die in de jaren 1840-'50 in de afgescheiden kerken domineerde. "Behalve aan de zeventiende-eeuwse theologie had men zijn hart ook verpand aan de achttiende-eeuwse kleding". (C.

Veenhof). De predikanten van genoemde richting waren dus tevens min of meer kenbaar aan hun ambtsgevaad.

De Gelderse richting, zeer typerend ook wel "de school van Brummelkamp" genoemd, verschilde behalve ten aanzien van het ambtsgevaad ook sterk van de Drentse richting in dogmatisch en kerkrechtelijk opzicht. Het bevel tot prediking des geloofs aan alle creaturen verkreeg sterke nadruk, waarbij de geestelijke doodstaat van de mens en de leer der uitverkiezing in de prediking wel wat op de achtergrond geraakten. Doordat de autonomie der plaatselijke gemeenten sterk werd beklemtoond stond men kritischer tegenover de meerdere kerkelijke vergaderingen, ten gevolge waarvan men deze richting wel een zeker independentisme verweet. Onvoorwaardelijke onderwerping aan de Dordtse Kerkorde werd zonder meer afgewezen.

De ziel van deze richting was Brummelkamp. Deze werd wegens de contacten, welke hij met de achtergebleven broeders in de Hervormde Kerk onderhield, een te irenische gezindheid inzake het "Hervormd Genootschap" verweten, hetgeen de tegenstellingen nog vergrootte. Brummelkamp zelf verklaarde echter "met lijf en ziel afgescheiden" te zijn en van harte de gereformeerde confessie te onderschrijven. "De blijmoedigheid, de opgeruimdheid en het optimisme des geloofs was in ruime mate hem geschonken". De Drentsen misten echter teveel het ontdekkend element in zijn prediking en waren beducht voor doorgloeien. Brummelkamp genoot "wegens zijn ruime Evangelieprediking niet het volle vertrouwen van zijn broeders". (H. Bouwman). Men meende in hem de remonstrant te ontdekken. Van 1840-'54 verkeerden ten gevolge van genoemde controverse de meeste afgescheiden gemeenten in Overijssel en Gelderland dan ook praktisch buiten het kerkverband. Gedurende deze periode bestonden er zelfs een tijdlang twee afzonderlijke Provinciale vergaderingen in deze twee gewesten.

Geleidelijk kwam er echter meer toenadering tussen beide richtingen, inzonderheid door het bemiddelend optreden van Van Velzen, die bij de De Cock-Joffer-partij nog wel gewild was.

Op de in 1854 te Zwolle gehouden synode, welke de hereniging met Brummelkamp c.s. tot stand bracht, werd het besluit genomen tot stichting van een Theologische School en werd tenslotte de stad Kampen als plaats van vestiging aangewezen. Uit elke Provinciale Vergadering zou een curator worden aangewezen. Als "leraren" werden benoemd ds. T.F. de Haan, ds. S. van Velzen, ds. A. Brummelkamp en ds. Helenius de Cock, een zoon van ds. H. de Cock.

Er was allerlei te doen in het kerkelijk leven. Er was onder de docenten gemis aan overeenstemming. Er was verschil in verbonds- en doopbeschouwing.

De bekende predikant -aldus Van der Zwaag- van de "Kruisgemeenten" N.J. Engelberts geeft in 1869 -dan door de vereniging inmiddels zelf leraar der toen ontstane Christelijke Gereformeerde Kerk- de volgende karakteristieke omschrijving van de "onderwerpelijke" en de "voorwerpelijke" richting: "Blijft de eerste -die langzamerhand de kleinste wordt- zeer nauw aan de gereformeerde leer verbonden en prediken de leraren een levend en bevindelijk Christendom, dat in de persoonlijke en zalige geloofsgemeenschap met een vereniging in den Heere Jezus Christus bestaat en mitsdien den gehelen inhoud van het Evangelie: Christus voor ons en in ons, doet uitkomen. De tweede wijkt daarvan opmerkelijk af en maakt eene duidelijk merkbare voorwaartsche beweging naar het valsche liberalisme onzer eeuw. Zij tracht het harde en schoolsche der kerkleer te verzachten en die kerkleer te vervolledigen naar het Evangelie".

Volgens ds. L.J. Hulst, die drieënzestig jaren prediker was in de Afgescheiden Kerken, had geen van beide genoemde richtingen een juist begrip van het verbond Gods. "Op zijn best ging het kerkelijk leven toen uit van de verkiezing en de wedergeboorte in plaats van het Verbond door God opgericht met Abraham en zijn zaad. Gelijik men ten huidige tijdage dat kwaad nog op verre na niet te boven is". Tot zover wat Van der Zwaag schrijft. Eenheid van gevoelen was ver weg; innerlijke verdeeldheid komt duidelijk naar voren.

B.

Grieken en Barbaren

12

Herleving van het fascisme (2).

In Duitsland ging het dezelfde weg op als in Italië. Bij allerlei gelegenheden werd het germaanse ras en met name het duitse volk verheerlijkt.

Voor andersdenkenden, die de Führer, Adolf Hitler, niet als de van God gegeven leider erkenden, was geen plaats. En tot welke gruwelijke praktijken het fascisme in Duitsland uiteindelijk geleid heeft, blijkt uit het fotomateriaal en de ooggetuigenverklaringen van hen, die in de hel van de concentratiekampen verbleven.

Zo groot was de haat tegen de Joden, dat Adolf Hitler in zijn testament van 20 april 1945 nog uitdrukkelijk liet bepalen: dat zijn opvolgers de rassenwetten nauwkeurig moesten uitvoeren en onbarmhartig tegenstand moesten bieden aan de "wereldvergiftigers van alle volken: het internationale Jodendom".

Het fascisme kreeg in korte tijd een aanzienlijke aanhang. Hoe kon dat gebeuren in een grotendeels nog christelijke natie van overwegend Lutherse signatuur? Wij moeten niet vergeten, dat de fascistten zich aanvankelijk helemaal niet vijandig tegen de Kerk opstelden. Integendeel. Duitse christenen werden voor de heidense theorie van de duitse übermensch warm gemaakt door middel van een 'christelijke' vertaling daarvan. Nazi's deden volop mee aan het christelijke leven en bedienden zich van christelijke begrippen.

Ik las ergens, dat Joseph Goebbels, na Hitler en Göring de bekendste figuur van het 'Derde Rijk', minister voor volksvoorlichting en propaganda, de man, die pers, radio, film en theater volkomen beheerste, dat hij in 1931 in een evangelische kerk trouwde. Hitler was kerk-ganger.

Het duitse volk kreeg te geloven, dat het germaanse ras door God uitverkoren was. Adolf Hitler was de door de Voorzienigheid aange stelde 'profeet en leider' van het volk. Evenals iedere religie beloften heeft voor de toekomst, zo ook de schijnreligie van het fascisme. De 'profeten' van het fascisme voorspelden de komst van het Godsrijk op aarde, dat geluk en voorspoed zou brengen. Zelfs de eed van trouw, die door de SS'er moest worden afgelegd, werd 'christelijk' ingekleurd. "Ik zweer u, Adolf Hitler, als leider en kanselier van het Rijk trouw en dapperheid. Ik belof u en de door u aangestelde superieuren gehoorzaamheid tot in de dood. Zo helpe mij God waarachtig." De laatste zin was de vlag, die de barbaarse lading dekte.

Duizenden leden van christelijk kerken zijn blindelings in deze fascistische val gelopen. Men doorzag de fascistische leugen niet, omdat zij zich bediende van bijbelse begrippen. Dat een engel des lichts een duivel kan zijn, drong over het algemeen niet door. Vandaar, dat predikanten op de nationaal-socialistische massameetings met de Bijbel in de hand propaganda maakten voor het fascisme. Zoals men dat nu weer doet voor het marxisme. Te goeder of te kwader trouw. Weer komt de duivel op christelijke kousevoeten. Weer staan er theológen op die bijbelse woorden als gerechtigheid en vrede marxistisch inkleuren. Het steunen van marxistische guerillabewegingen is 'gerechtigheid'. Zich daarvan distantiëren is 'ongerechtigheid': waarover het onbarmhartig oordeel van de publieke opinie gaat. En opnieuw zijn er duizenden, die zich door deze verpakking laten verblinden. Zoals eenmaal van het nationaal-socialisme het 'heil' op aarde werd verwacht, zo nu weer van het marxisme. Velen, die zich christen noemen, zien Marx als een door God verwekte profeet.

Evenmin als het fascisme het geweld schuwde, gebruikt het Marxisme de terreur om zijn doel te bereiken. En evenmin als het fascisme verdraagzaamheid kende tegenover andersdenkenden, verdraagt het marxisme degenen, die een andere kijk op mens en samenleving hebben.

Wat dat geweld betreft nog het volgende: in 1965 verscheen het boek Ik Jan Cremer: in dat boek, destijds een bestseller, drukt iemand een brandende sigaret uit op de huid van een kleuter. Het boek werd verslonden. Een niet onbekende theoloog zag in de gretigheid, waarmee dit boek gelezen werd, de aankondiging van een zeer gewelddadige tijd. Hij heeft geen ongelijk gekregen. De liefde verkoelt. Abortus mag geen moord meer genoemd worden.

Oude mensen kun je nu eenmaal niet 'eeuwig' laten leven. Jongeren naaien opnieuw hakenkruizen en SS-tekenen op hun leren jacks. Laten we niet vergeten, dat de reclame voor geweld een uitermate geschikte voedingsbodem is voor de opleving van het fascisme. Zoals iemand het noemde: "de opstand van het beest in de mens".

Omdat het marxisme zich weet te bedienen van vertrouwde en meeslepende bijbelse begrippen, verslaat het in de kerken zijn duizenden. Vooral daar, waar men persoonlijk, bevindelijk, de inhoud van deze bijbelse begrippen niet meer verstaat. Waar men niet meer weet, dat 'vrede' in de Bijbel iets radicaal anders is dan de marxistische gelijkstelling van alle mensen, het ontbreken van kernwapens en atoomoorlogen en materiële voorspoed.

Als wij ons afvragen: waar zie je het fascisme herleven? Dan denk ik dus in de eerste plaats aan het marxisme. Evenals het fascisme heeft het marxisme geen ruimte voor andersdenkenden. De staat heeft in de U.S.S.R. absolute macht onder leiding van de partijsecretaris. Natuurlijk: in theorie en op papier is er godsdienstvrijheid en gelijke rechten voor allen. Maar de hele wereld kan langzamerhand wel weten, dat de praktijk achter het ijzeren gordijn een ander beeld laat zien.

Het fascisme herleeft ook in het neo-nazisme. Tijdens een begrafenis van de meest onderscheiden SS-soldaat begonnen bezoekers uit volle borst nazi-liederen te zingen en brachten zij de Hitlergroet.

In 1982 werden in het oostenrijkse Salzburg pamfletten gevonden bij joodse winkels: Duitsers koop niet in deze winkels.

Voor de ingang van een synagoge te Wenen plaatste men gewapende politie om een volgende bomaanslag te voorkomen, die in 1982 aan twee mensen het leven kostte.

Niet lang geleden, om bij ons eigen land te blijven, werd de winkelruit van een joodse slager te Scheveningen ingegooid. Met zwarte viltstiften werden op de stenen SS-tekenen plus de geboortedatum van Adolf Hitler, 20-4-1889, geschreven.

Hoewel deze partij nu op zijn retour is, zouden wij in de opkomst van de Centrumpartij een herleving van het fascisme kunnen zien. In elk geval is de schaamteloze haat tegen de vreemdelingen in ons land een twijfelachtig kenmerk van deze beweging. Misschien dat we deze partij niet fascistisch, maar dan toch rascistisch moeten noemen. Men wil toch een superioriteitsgevoel tegenover de vreemdelingen aankweken. Tenslotte: een duidelijk herkenningsteken van het fascisme is de behoefte een zondebok aan te wijzen: buitenlanders nemen ons werk, onze huizen en onze vrouwen af.

Wordt vervolgd.

ds. L.W. v.d. Meij.

Voor de jeugd

Het Zonnekind 101

Beste jongelui!

"Toen riep Simson tot de HEERE en zeide: Heere, HEERE, gedenk toch mijner en sterk mij alleenlijk ditmaal, o God, dat ik mij met een wraak voor mijn twee ogen aan de Filistijnen wreke. En Simson vatte de twee middelste pilaren, op welke het huis was gevestigd, en waarop het steunde, de een met zijn rechterhand en de andere met zijn linkerhand; en Simson zeide: Mijne ziel sterf met de Filistijnen; en hij boog zich met kracht, en het huis viel op de vorsten en op al het volk, dat daarin was; en de doden die hij in zijn sterven gedood heeft waren meer dan die hij in zijn leven gedood had."

Richt. 16 : 28-30.

Ondanks alle kritiek die er geleverd is op het gebed van Simson, was het een Gode welbehagelijk gebed. Want het ging ten diepste niet om de ogen van Simson doch om de ogen van God. Simson was een oogappel van God, een lief kind van God. En wie Gods kinderen aanraakt, raakt God zelf aan. Want God en Zijn volk zijn één.

Ja maar, zo'n lief kind was Simson toch niet? U hebt, zegt mogelijk iemand, er hele artikelen aan gewijd om de zonden van Simson ons te laten zien. En dat loog er echt niet om. Het is waar, Simson heeft heel wat uitgehaald wat beslist niet ter navolging ons beschreven

is. Veeleer het tegendeel. En toch... "wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het Die rechtvaardig maakt, en wie is het dan die verdoemt? Christus is het Die gestorven is; ja wat meer is, Die ook opgewekt is, Die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt". Simson werd aangezien in Christus, Die toen nog geboren moest worden en Die nu alles volbracht heeft, wat ook voor Simson nodig was, om zonder verschrikking voor God te kunnen verschijnen. Dat is het wonder van de vrije genade. De vrije genade is altijd een ergernis voor het vlees. Doch wie zijn vleselijk bestaan heeft leren kennen als een Gode vijandig bestaan, gaat de genade die God schenkt aan wie Hij wil, bewonderen. Hij gaat er alleen God voor groot maken.

Weest dus voorzichtig in je beoordeling. De gebreken houden Gods kinderen niet uit de hemel. Zij kunnen hier op aarde, uit oorzaak van hun gebreken menigmaal door het duister moeten, doch alleen het ongeloof brengt in de buitenste duisternis terecht. De kinderen Israëls hebben vanwege hun ongeloof niet kunnen ingaan in het land Kanaän. Het ongeloof is de grootste zonde. God ontdekke daar aan.

Dat het gebed van Simson de Heere behaagde, blijkt ook hier uit, dat het verhoord werd. "En hij vatte de twee middelste pilaren, op welke het huis was gevestigd, en waarop het steunde, de een met zijn rechterhand en de andere met zijn linkerhand; en Simson zeide: Mijne ziel sterf met de Filistijnen; en hij boog zich met kracht, en het huis viel op de vorsten en op al het volk, dat daarin was." De twee pilaren waarop dit wonderlijk gekonstrueerde gebouw op rustte, werden van hun voetstukken geschoven en het gehele gebouw stortte ineen. Vraag niet hoe dat kan, want dan is er hier maar één antwoord. Dit was alleen mogelijk door Israëls God, Die krachten geeft. Van Wie al het volk zijn sterkte heeft. En waar ook Simson nu weer zijn kracht van kreeg. Het was dus niet Simsons kracht waardoor dit ganse gebouw ineen stortte, doch het was Gods kracht waardoor dit alles gebeurde.

De richter Simson fungeert hier als rechter en ook als scherprechter. God is beide. God is rechter en Die beslist. God is ook Scherprechter. Want de oordelen die door Hem worden uitgesproken worden door Hem ook uitgevoerd. Hetzij Hij dit rechtstreeks doet, hetzij Hij dit door middel van mensen doet. Hier in dit geval door Simson.

De ineenstorting van dit grootse gebouw is natuurlijk heel wat geweest. Het gebeurde met groot geraas. De muren zakten in elkaar. Op het dak bevonden zich ongeveer drieduizend mannen en vrouwen. Hoevelen er in het gebouw geweest zijn, ik weet het niet. Dat kunnen er ook wel drieduizend geweest zijn. Misschien nog wel veel meer. Doch dit is zeker dat allen zijn omgekomen. Voor eeuwig! Dat vertelt mij het laatste deel van vers 30: "en de doden die hij in zijn sterven gedood heeft, waren meer dan die hij in zijn leven gedood had". Daar kan op deze zin ook kritiek worden uitgeoefend. Schriftkritiek is er altijd geweest. Men zegt dan: Hoe kunnen doden nu gedood worden? Die zijn toch al dood. En nu staat hier dat hij doden doodde. Dat is natuurlijk onzin. Ja inderdaad zo onzinning is het natuurlijk verstand. Doch wie het goed mag lezen, laat ook deze woorden staan zoals zij er staan. Want de doden die hij doodde, waren werkelijk doden. Het waren allemaal geestelijk doden mensen. Zij zijn langs de weg van de natuurlijke dood, de eeuwige dood tegemoet gegaan. Dat is het eeuwige van Gods gunst en gemeenschap gescheiden zijn. Dat is het eeuwige bij de duivel moeten verkeren. De duivel had men hier gediend. Want wie de afgoden dient, dient de duivelen. En daar komt men dan tenslotte ook bij terecht. De eeuwige dood wordt in de bijbel de tweede dood genoemd. En daar is nooit ontkoming aan mogelijk. Het oordeel Gods is onherroepelijk.

Het ineenstorten van dit gebouw is dus de voltrekking van het oordeel Gods geweest. Het is ook een profetie van Gods oordeel over de wereld geweest. Wat daar gebeurde heeft zich al zo menigmaal herhaald. En dat herhaalt zich steeds weer. Want God doorwandelt met Zijn oordelen de wereld. Het gevaar is groot dat wij daar aan gewend raken. Je hoort het misschien nog wel eens zeggen in een preek, of mogelijk lees je het wel eens in een

kerkblad of een goed geestelijk boek en dan neem je het verder voor kennisgeving aan. Je leest de krant, dat er oorlogen zijn, rampen. Gebouwen storten ineen. Mensen sneuvelen. Tientallen, honderdtallen, duizendtallen tegelijk. Al naar het getal doden is, wat er door een ramp gevallen is, wordt het geval meer of minder ernstig genoemd. We nemen er kennis van en gaan weer spoedig over tot de orde van de dag.

Als je zegt dat in al deze dingen Gods hand moet worden opgemerkt, dan loopt men groot gevaar om niet voor vol genomen te worden. En als je over Gods oordelen gaat spreken, dan wordt het gevaar nog groter. Want wie wil daaraan? Men spreekt hooguit van toeval. En dan moet je het verder laten rusten. Want al dat praten over oordelen maakt de mensen maar onrustig. Men zegt er dan nog haastig bij: Je mag niet oordelen.

Wij behoeven ook niet te oordelen. Dat doet de Heere. En Die voert ook in het jaar 1985 Zijn oordelen uit, door alle dingen die er in de wereld gebeuren. We hebben ontzag voor aards geweld. De atoombom is een afschrikkend middel. Doch men is blind voor God en de oordelen waarmee Hij de aarde doorwandelt. Al zou er nooit een atoombom vallen, de dood gaat toch door. Die is niet te stuiten. Men heeft het in de strijd tegen de dood zeer ver gebracht. Ik denk aan de medische wetenschap. Men spreekt zelfs van de medische macht. Men denkt het leven van de mens in zijn handen te hebben. Doch de dood spreekt altijd nog het laatste woord. Of liever: God spreekt altijd nog het laatste woord, of men het gelooft of niet.

En wat nu hier en dan daar gebeurt, dat zal straks massaal gebeuren, als de ganse wereld, gelijk het Dagonshuis, in elkander zal storten. Dan worden alle "doden" voor eeuwig gedood. Om dan de eeuwige dood te gaan beleven. Ja, het klinkt allemaal wonderlijk. Doch wie de taal van de bijbel kent, verstaat dit. Het zal dan vreselijk zijn, om als een geestelijk dode, na de natuurlijke dood, te moeten vallen in de handen van de levende God. Die zal dan verantwoording af eisen van alle mensen, die Hem hier niet hebben gezocht en gediend. Het is dan voor eeuwig te laat om de Heere nog te zoeken. Ik lees wel in de bijbel dat men dan de dood zal zoeken en niet zal vinden. De dood zoeken om het eeuwige doodsoordeel te ontgaan en hem niet te vinden, dat houdt in dat men dan de eeuwige dood zal moeten ondergaan. Daar komt nooit een einde aan.

Ieder die dit leest, is nu nog in het heden der genade. Als ge zeggen moet nog geestelijk dood te zijn, dan hebt ge nog uw verstand, en zoek dan daar nog de Heere mee, terwijl Hij te vinden is. En zeg maar, al is het dat je zelf niet begrijpt hoe het kan, dat Hij in Zijn Woord geschreven heeft, dat doden zullen horen de stem van God, en die ze gehoord hebben zullen leven. Wat bij mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God. En wie tot leven komt, gaat zijn doodstaat inleven. Hij komt er achter dat hij geen goed voort kan brengen, dat hij de dood verdiend heeft, en alleen nog maar uit genade zal kunnen leven. God geve een ieder dat te beleven.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Stichting Schuilplaats

Aan het artikelje over deze stichting in het vorige nummer, op de laatste bladzijde, tweede kolom ontbrak het slot. We laten hieronder alsnog het slot volgen:

Voor hen en voor vele anderen is dit congresboek van belang. Men bestelle het.

De stichting is begonnen met de uitgave van een periodiek. Het eerste nummer is verschenen. Het is de bedoeling dat het periodiek viermaal per jaar verschijnt. Het wordt verzonden aan donateurs, kerkeraden en samenwerkende organisaties.

Het eerste nummer ziet er goed verzorgd uit. Het geeft allerlei belangrijke informatie. De stichting stelt zich ten doel vanuit de Bijbel als het onfeilbare Woord van God, hulp te verlenen, begeleiding te bieden, advies en voorlichting te geven en onderzoek te doen (betreffende) bij euthanasie en abortus provocatus problematiek en bij medisch sociale moeilijkheden.

Men kan op allerlei wijze de stichting steunen. Contributie, giften en collecten kunnen overgemaakt worden op gironummer 1341400 of bankrekening 39.33.11.988

t.n.v. Stichting Schuilplaats, postbus 7, Veenendaal.

B.

Jaarboek 1869

N.B. In het vorige nummer, laatste bladzijde, derde kolom, was door een vergissing het slot opgenomen, wat geen betekenis had. Vandaar dat nu het hele artikelje geplaatst wordt.

Het is een goede gewoonte van verschillende kerkgemeenschappen om een jaarboekje uit te geven, met belangrijke gegevens, die telkens weer geraadpleegd kunnen worden, zoals namen en adressen van predikanten enz. Ook vinden we daarin gegevens omtrent de aangesloten gemeenten, met opgave van ledental enz. Vaak ook is er een jaaroverzicht in, vroeger ook allerlei mengewerk. Deze jaarboekjes blijven van waarde. Ze bevatten een schat van gegevens uit vroeger dagen. De Gereformeerde Kerk onder het Kruis, later genoemd Gereformeerde Kerk in Nederland, heeft nimmer zo'n jaarboekje uitgegeven. De Christelijke Afgescheiden Gereformeerde Kerk gaf sinds 1856 een jaarboekje uit. In 1869 kwam er een vereniging tussen beide kerkverbanden tot stand onder de naam van Christelijke Gereformeerde Kerk.

In 1982 gaf Den Hertog b.v. te Houten opnieuw uit de Notulen van de Algemene kerkelijke vergaderingen van de Gereformeerde Kerk onder het Kruis (1844-1869). Dit is een belangrijk werk. De heer C.M. Kwantes te Sliedrecht vat het plan op om alsnog een jaarboekje uit te geven. Dat boekje is inmiddels verschenen, eveneens uitgegeven door Den Hertog. Aan de hand van bovengenoemde Notulen en een nauwkeurig archiefonderzoek heeft hij een gefingeerd jaarboekje samengesteld. Hij koos voor het jaar 1869 (de positie van de kerken onder het kruis op het tijdstip van de vereniging met de Christelijke Afgescheidenen). We vinden hierin overzichten van de gemeenten en de classisindeling, gegevens van dienstdoende predikanten, een necrologie, samenstelling van commissies enz. C.J. de Kruijter, archivaris van de Gereformeerde Kerken in Nederland schrijft: Het geheel is een prachtige documentatie geworden met vele aanvullingen op de tot nu toe bekende gegevens.

We wijzen nog afzonderlijk op een "in memoriam" van ds. J. Plug, die te Amsterdam overleed op 1 februari 1869 waarin ook allerlei bijzondere feiten uit die tijd worden vermeld. Voor ieder die enig belangstelt in de vaderlandse kerkgeschiedenis van de vorige eeuw moet kennis van dit boekje nemen. Het kost f 7,90.

B.

Een wandel met God 25

Levensbeschrijving
van
Ds. J.J.A. Ploos van
Amstel

X. Laatste levensjaren (II).

De openhartigheid spreekt zeker ieder toe, die zich ook de zelfverheffing niet onteigent, als hij in de brochure leest: "Nog wil ik hier bijvoegen, dat wat ik schrijf, mij kennelijk van de Heere werd ingegeven, terwijl ik zuchtend was tot de Heere, dat het Hem toch mocht behagen, licht te verspreiden in de duisternis; en daar deze gedachte mij op buitengewone wijze aangreep, gevoelde ik mij gedrongen om die mee te delen in de stille hoop, dat dit eenvoudig woord een gering middel mocht zijn in de hand des Heeren om een stap verder te komen op de weg inzake de opleiding van de aanstaande Bedienaars des Woords."

En welke is nu die "ingegeven gedachte"? Deze, dat de geïnstitueerde Kerk het bepaalde orgaan is, waardoor Christus werkt, dat ook van de Kerken de beoefening der wetenschap moet uitgaan, dat die van de Vrije, moest worden onze Kerkelijke Universiteit...

Ieder lezer, die oog heeft voor het eigen organisch karakter van Wetenschap en Universiteit, gevoelt het onhoudbare van dit denkbeeld, doch niet minder springt hierbij in het oog, de moed van eigen overtuiging, de ijver voor de eer des Heeren, de zielsbehoefte tot samenbinding, de onduidbare smart bij het zien van een spanning, waarin het liefheb-

bende hart de splijting als voorgevoelt. In dit alles is ook dit laatste woord vader Ploos tot hoge eer.

Met Ds. J. van Andel, door de Provinciale Synode van Friesland naar Dordt afgevaardigd, woonde Ds. Ploos de zittingen der Synode bij (29 augustus - 15 september 1893) en daar viel hem door de inschikkelijkheid der broeders de steen van het hart. De eenheid der Gereformeerde Kerk bleef onverbroken. In 1892 stierf Pieter Reitsma. Zelf krank, kon Ds. Ploos onmogelijk, waar Reitsma voorging, hem de laatste eer bewijzen en zijn lijkrede houden. Doch nu dicteerde de diep bedroefde kranke vriend een roerend schrijven, dat Ds. C.W.E. Ploos van Amstel de vergaderde rouwdragende gemeente voordroeg. De kranke leraar beschrijft de bijzondere liefde, die er was tussen hem en deze dode. "t Lag niet in overeenstemming van karakter of temperament, maar in de vlakke overeenstemming der beginselen, waaruit ze leefden. -"De Heere God had Pieter Reitsma krachtig bekeerd en in zijn hart diep ingeschreven zijn Heilige Souvereine Naam. Daarom stond hij pal voor de Souvereiniteit Gods. Voorts was zijn kracht gelegen in het vast en onwankelbaar geloof in de drieënige genadige Verbondsgod. Als arme zondaar voor God rustte hij alleen op het Verbond der genade. Sterk in dit geloof was hij voor Reitsma een pilaar tot haar steun en sterkte. Hij was de eerste, die voor vele jaren in 't nog slapend Reitsma de banier der waarheid opwierp en hoog hield. Een opperste voorstander vande secte der Nazarenen. Op kerkelijk gebied een echte Calvinist. Op politiek terrein een echte Anti-revolutionair. Mocht hij soms wat veel hebben van de hoekigheid van een steen, hij had er ook de vastheid van - tot zegen van de gemeente. Van het halve moest hij niets hebben. Hij streed voor de volle waarheid. Hij heeft er voor gestreden en er zichzelf aan gegeven om hier te hebben le de waarheid op de kansel, 2e de christelijke school, 3e de zuivere paden voor het kerkelijk leven. En de Heere heeft hem als instrument in Zijn hand gebruikt om in al deze Christelijke dingen een zegen te brengen over deze gemeente".

Zo verklaart de bedroefde leraar zijn liefde tot deze echte "Stâdfries", die hij in zijn karakter, een type van een Friese Calvinist, meesterlijk tekent en in zijn arbeid met beminlijke nederigheid waardeert.

Nadat Ds. Ploos van Dordrecht thuisgekomen was, openbaarden zich steeds onrustwekkender verschijnselen van ongesteldheid, echter afgewisseld door tijden, waarin de energie het lichaam nog kon beheersen en het lijden door recht opgewekte arbeid scheen verslonden. Vooral ook op schoolgebied bleef hem arbeid genot. Als lid van de Schoolraad voor het distrikt Dokkum hield de vraag hem bezig: hoe arme streken als Akkerwoude, Drogham, Blija enz. te helpen aan een school. Ploos oordeelde, dat er een vereniging behoorde te worden opgericht in de trant, zoals die voor Friesland's Zuid-Oosthoek. Op 9 oktober 1894 had hij hiertoe belangstellenden opontboden en onder zijn praesidium vond te Leeuwarden de vergadering plaats. Dit was de laatste reis, die hij maakte. In de boot op de terugreis werd hij ongesteld en de gezondheid is niet teruggekeerd. Wel hervatte hij nog weer enige mate zijn herderlijk werk, maar met moeite. Op 20 januari 1905 betrad hij het laatste kansel en hield een voorbereidingspreek over de nodiging tot de bruiloft. Doch in de nacht van 21 op 22 januari werd hij door een hevige aanval van bronchitis dodelijk benauwd. Dan, nauwelijks zakte het wat af, of Ds. Ploos zette zich ter voorbereiding voor de "gehuwden-Catechisatie", op welke hij de brief aan de Romeinen behandelde. Doch nu kwam de benauwdheid terug. Vier uren aaneen worstelde hij om adem te krijgen. En telkens kwamen die vreselijke aanvallen weer. Doodsbleek werd dan zijn van angstzweet druipend gelaat, de oogappels schenen in te krimpen en brullen moest hij van benauwdheid. 't Was niet om aan te zien. Zijn kinderen vluchtten soms het huis uit. Toch bleef de levenslust. Hij wou zo graag weer beter worden om - al was het zittende of liggende - nog te arbeiden voor zijn Heere. Och, mocht hij maar schrijven in zijn geliefde Kerkbode voor zijn Friese volk en in zijn Correspondentieblad voor zijn jongelingschap en een boekwerk maken, een Schriftstudie...

In de eerste dagen van zijn ziekte gaf hij uit een preek over de woorden, die Jakob van zijn sterfbed sprak: Juda, gij zijt het!

Tot het laatst van zijn leven was hij werkzaam met des Heeren Woord. Op 1 augustus nog liet hij zich op 't bed het Grieks Testament en een woordenboek aangeven om een tekst uit de oorspronkelijke taal recht te leren verstaan. Zolang hij kon, dicteerde hij van zijn sponde brief bij brief en "woord bij woord". Hij leefde met alles mee. In zijn gemeente en in heel het land.

STEUN DE GBS

in haar strijd tegen de Schriftkritiek en de stroom van moderne bijbelvertalingen.

Werk eraan mee, dat de Statenvertaling haar plaats onder ons volk behoudt. Maak het mogelijk dat de GBS ook in andere landen en in andere talen Bijbels in een zuivere overzetting kan verspreiden.

U kunt een gift overmaken op:

giro 1.355.824

GBS

Hendrik Ido Ambacht

Wie zich opgeeft als donateur (bedrag zelf te bepalen, minimum f 5,- per jaar), krijgt bovendien viermaal per jaar het GBS-blad Standvastig toegestuurd en in december de bekende GBS-kalender.

U hoeft geen postzegel te plakken als u zo adresseert:

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT

Wel eens op

TEXEL

geweest?

Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en... rust.

U kunt op

'DE VERRASSING'

gebruik maken van

volledig pension voor groot en klein.

Prijzen v.a. f 285,- p.w. Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan.

Tel. 02223-661 of 391.

In "Irene" bent u voor eten en drinken en logeren onder eigen mensen, die op gezellige, vakkundige en betaalbare wijze aan uw wensen voldoen!

HOTEL - PENSION

'IRENE'

Fam. Bostelaar

ELSPEET

tel. 05779 - 1236

OOSTKAPELLE

tel. 01188 - 2929

**'Uitgeverij
Boekhandel
G. KOOL**

Het adres voor
al Uw goede boeken

Stationssingel 50
Tel. 08385 - 13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

Een verantwoord adres voor al uw

**HUISHOUDELIJKE
APPARATEN**

- de BESTE merken voor een lage prijs, (SIEMENS, ESTA, GRAM, LIEBHERR, MIELE, VELO)
- service en bezorging door heel Nederland.

VINK-WITGOED-WESTBROEK

Dr. Weijerweg 17 - Westbroek - Tel. 03469 - 1459, b.g.g. 1209